

בהפרש של שבוע הלכו לעולמם שניים מענקי הרפת המשפחתית. יואב צור ואלון קמה, הותירו אחריהם ענף שלם כואב ועצוב. שני רפתנים בלב ובנפש, חברים טובים, מקצוענים, ידענים ואנשי ערכים ומוסר שלא פעם התעמתו עם הממסד. עורך המגזין, ראובן זלץ מנסה לשרטט את דמותם של שני ענקים שהותירו חותם על ענף החלב בישראל. סיפור חייהם, הוא סיפורו של חלק חשוב ומשמעותי מענף החלב בארץ. רְקוּיָאם לשני אנשי חקלאות מהזן הנעלם •

יואב צור האיש שלא ידע להתכופף

יואב צור מבאר טוביה היה אדם של עוצמה וכוח, זו אולי קלישאה לומר על אדם שנפטר, מלח הארץ אך במקרה של צור ז"ל, זה לגמרי נכון. איש גדול, בעל קול רועם וחזק, קצין שאיבד את בנו במלחמת לבנון, לוחם צדק שלקח את הרפת המשפחתית שלו והפך אותה לגדולה בארץ. באר טוביה הוא מושב עובדים וותיק שהוקם בשנת 1930 הנחשב לבירת הרפת המשפחתית בישראל. בבאר טוביה עדיין מאמינים בענף החלב ולמעלה מ-50 רפתות פועלות במושב, מתוך 94 משקים חקלאיים. קשה לדובב מושבניקים, אנשי אדמה הם אנשים מחוספסים, המסתירים רגשות. חקלאים הם אנשים אישיים, לעיתים חשדניים, ביקורתיים, בעלי ערכים, שהמשפחה היא המרכז. בכניסה לרפת צור, פגשתי את אשר גולדמן דור שני בבאר טוביה וחבר קרוב מאוד של יואב, השניים שתפו פעולה בכמה מיזמים חקלאיים ומכירים עשרות שנים. אשר, מושבניק שכבר ראה הכל וכיום מכהן כיו"ר אגודת באר טוביה. את יואב הוא מכיר משנים ארוכות של שותפות ודרך משותפת. כששואלים אותו על זיכרונות ראשונים מיואב, הוא מספר "תשמע, אנחנו גדלנו ביחד, הוא היה צעיר ממני בשלוש שנים, הלך לנח"ל מתוך תפיסת עולם של צבא וחקלאות, היה בין מקימי מושב אליעד. כשיואב היה בטירונות פרצה מלחמת יום כיפור ויואב הלך לשריון והפך לקצין וכשהשתחרר חזר לבאר טוביה. לאחר מכן הוא נסע לאירן להקים פרויקט חקלאי וזמן קצר אחרי שחזר לארץ הוא מונה למנהל המיכון החקלאי במושב. אנחנו מדברים על שנות השמונים כאשר מרכז המזון כאן היה הגדול בארץ. כמו כן, היה כאן מערך ענק של כלים חקלאיים ויואב היה אחראי על הכל, היינו קוצרים לבד, כיום אין יותר דברים כאלה. למעשה הוצאנו מהקרקע את המקסימום כי אז מחיר המים היה הגיוני, היום זה בלתי אפשרי לגדל תירס למשל. במקביל לניהול המיכון, יואב ביחד עם אביו דוד צור, הוציאו את הרפת אל מחוץ לבית והעבירו אותה לחלקה ב', בכך יואב למעשה הקדים את הרפורמה, כמו

צוק איתן. יואב צור

יואב היה יואב אדם יחיד ומיוחד. אשר גולדמן

והוא תמיד תמך ופירגן לי".

זה אולי קצת מנוגד לדמות החיצונית, המחוספסת משהו?

"הוא נראה כמחוספס אבל הוא היה אדם עדין ורגיש עם לב ענק ורגישות ענקית לסביבה ולאנשים. לא סתם הוא נילחם למען צדק וערכים".

איך התמודדתם עם מות הבן איתמר?

"איתמר היה אמור לסיים את שירותו הצבאי, לחזור למושב ולרפת ולעבוד עם אבא. ברגע שאיתמר נהרג בלבנון כשהוא

פגשתי את אשר גולדמן דור שני בבאר טוביה וחבר קרוב מאוד של יואב, השניים שתפו פעולה בכמה מיזמים חקלאיים ומכירים עשרות שנים. אשר, מושבניק שכבר ראה הכל וכיום מכהן כיו"ר אגודת באר טוביה. את יואב הוא מכיר משנים ארוכות של שותפות ודרך משותפת

בן 19 ושלושה חודשים, זה השפיע על כולנו. אנחנו אמנם המשכנו לחיות אבל זה לא היה אותו דבר. החלל שנפער לא נרפא אף פעם, הזמן לא עושה את זה יותר קל. ליואב היה מאוד קשה והוא כאב את מות בנו. יואב לקח ללב את מסקנות דו"ח וינוגרד בנושא מלחמת לבנון וניסה להילחם באחראים למחדלים במלחמה. וכרגיל בדרכו המיוחדת יואב חיבק את החטיבה ואת החיילים ולא הפסיק

תמיד הוא הקדים את הזמן וידע לתכנן לעתיד. במקביל הוקם מרכז מזון ולמעשה זה נתן את הבסיס לאיחוד רפתות בשלב המאוחר יותר".

הקמת מרכז המזון דחפה לשינוי?

"בהחלט, זה מה שבעצם נתן את הדחיפה הגדולה לענף החלב במושב, המהלך הזה גרם לעליה בתפוקת החלב ותרם ליעילות העבודה. וכך, יחד עם הקמת מרכז המזון שאני ניהלתי ומיכון באר טוביה שיואב ניהל הרפתות במושב שגשגו. יואב היה מאוד פעיל ובתקופתו המיכון הגיע לשיא וכל האדמות היו מעובדות, בעצם שני הגורמים הללו, הפכו את באר טוביה למעצמה חקלאית".

תאר לי בכמה משפטים את יואב האיש ?

אשר "הייתה לו הרבה הבנה וידע בנושא הרפת, הכיר את כל התחשיבים בענף. יואב לא רצה לשתוק והוא למעשה הפך לאחד הקולות המשמעותיים ברפת המשפחתית בארץ ובענף בכלל. יואב מאוד האמין במשק המשפחתי ונלחם למענו. כשאני חושב על זה, הוא בעצם תמיד נלחם בשביל אחרים, היה איש גדול תרתי משמע. ברמה האישית הוא היה חבר הכי טוב שיש, תמיד היה לצידי, לעולם לא נטש בעת צרה ותמיד ידעתי שיש על מי לסמוך. גבר יחיד ומיוחד ואדם נדיר שתמיד אמר את שלו".

הרפת היתה אהבת חייו?

" בהחלט, יחד עם המשפחה, זה היה המרכז. בסופו של דבר הוקמה כאן רפת טובה המאחדת בתוכה 8 מכסות חלב ויואב הוא זה שהקים אותה וכל הזכויות שלו. הוא ידע לקרוא את המפה והלך כל הזמן שני צעדים קדימה עם המון אנרגיות וכשהוא משוכנע בצדקת דרכו. אי אפשר היה להזיז אותו, כשהוא החליט משהו, הוא הלך עם זה עד הסוף, יואב היה עקשן אבל רק אנשים שכמותו, מצליחים". אשר ממשיך ואומר "תשמע, אני חייב מילה על המושב "באר טוביה היא קהילה חזקה מאוד עם הבנה שאנחנו מייצרים מזון למדינת ישראל ולא סתם אחוזי הגיוס כאן מהגבוהים בצה"ל. אנחנו נמשיך בדרכו של יואב ומאמינים כי הדרך שלנו היא הנכונה".

מה יזכרו מיואב?

"אני יודע שיזכרו אותו, הוא עשה מספיק בכדי יזכרו אותו גם בלי שאדבר עליו. הוא היה יזם ערכי ואידאליסט שהאמין בדרכו. כיום כבר לא מוצאים אנשים כאלה. יואב יחסר לי מאוד כחבר וכשותף לדרך".

צופי, האישה שאיתו

היא היתה חיילת צעירה שהתגישה באוגוסט 78 ומיד יצאה לקורס קצינות. מספרת צופי האישה שאיתו "באמצע שנת 79 יואב ואני הכרנו בשיריון, הוא היה קצין צעיר ואני הייתי קצינת הקישור שלו. ולימים הוא סיפר לי שכבר שראה אותי באימון הראשון בניצנים, הוא אמר לחבר "התימניה הזאת תהיה אשתי". ביולי 81 הזוג התחתן וצופי אומרת בכאב "זאת אומרת שבעוד חודש בדיוק היינו אמורים לחגוג 36 שנות יחד".

זה מאתגר לחיות לצד אדם שכזה?

"בהחלט, זה מאוד מאתגר לחיות ליד אדם שהוא דעתן, חכם בעל ערכים שכיום כבר לא מוצאים שכמותו. ומצד שני הוא ידע לתת לי את המרחב שלי, הוא ניהל את הרפת ואני חיזקתי אותו ואני עובדת כבר 35 שנים במועצה האזורית באר טוביה

ימשיך קדימה ואנחנו נדע לדאוג לעצמנו. משפחת צור היא משפחה חזקה".

הרפת המושבית הגדולה בארץ

לשכנע את ברק צור, לדבר על אביו והמשפחה זה כמו לנסות להזיז פר בידיים חשופות. ולאחר שיחות ושכנועים, אנחנו יושבים במשרדו שברפת המשפחתית. ברק צור בן 25 נולד למעשה לתוך הרפת ומאז שהוא זוכר את עצמו הוא כאן, ברפת המשפחתית. כיום ברק מנהל את הרפת המשפחתית הגדולה בארץ. כ-500 חולבות, מכסה של מעל 5 מיליון ליטר לשנה, מרכז מזון עצמאי, 12 עובדים במשרה מלאה, החלב מועבר למחלבת טרה, יונקיה מהגדולות בארץ ועגלים. למעשה מפעל קטן גדול שגם אם שמו של יואב אינו מתנוסס מעליו, הרי שכולם יודעים שהאיש הגדול, אחראי על ההקמה, הביצוע והחזון. ברק, דור רביעי בבאר טוביה, בוגר סיירת מטכ"ל, גבר צעיר שהחיים הראו לו את הדרך עוד כשהיה תינוק. בעצם, לא היו לו הרבה ברירות, הרפת המשפחתית היא מרכז החיים בבית והילד הקטן, נשאל לתוכה ברצון ולעיתים גם שלא. ברק מספר על המשפחה "אמא שלי נולדה במושב גבעת כוח והכירה את יואב כקצינה בשיריון. הם הקימו בית, 3 ילדים, איתמר סיוון וברק. על מות אחיו איתמר שטלטל את המשפחה, הוא אומר "הוא היה רפתן אמיתי, למעשה הוא היה מגיע לבית הספר רק בהפסקות, לא היה דבר שהוא לא ידע לעשות כאן ברפת, חקלאי בכל עצמותיו. ואז במלחמת לבנון השנייה בגדוד טנקים 74 הוא נהרג מפגיעת טיל נ"ט. ההורים שלי החליטו להמשיך לחיות למרות הכאב והצער העמוק". ברק חצי מחייך כשהוא מדבר על אחיו הבכור שנהרג, אך עיניו עצובות, עצובות מאוד.

לא מגלים רגשות מחשש שהדבר ייתפס כחולשה?

"אולי, יש מצב, נראה לך שאבא שלי גילה את הרגשות שלו, היה לו אמנם לב ענק אבל גילוי רגשות זה לא מה שקיים אצלנו במשפחה, בטח לא בפומבי. אנחנו באים ממקום שבו עברנו הרבה דברים, אני לא מה שהייתי לפני 10 שנים. כיום יש לי רק אינטרס אחד, שאמא שלי צופי צור תחיה טוב, כל השאר לא מעניין אותי". כששואלים את ברק על אביו נדמה כי הבעת פניו משתנה, ברק שותק לרגע, מביט בתמונות שעל הקיר ואומר "הוא האלוהים שלי, יש לי אלוהים אחד, אבא ואמא, זהו".

מקומה של הרפת בבית?

"מפעל חיים, אימפריה. זה אבא שלי, את הכל הוא בנה בשתי ידיים ובהרבה אמונה באנשים, אהבה, חברות וערכים. אבא היה איש של אנשים, של חברות, לצד העבודה ברפת הוא תמיד ליווה, תמך ועזר לכל מי שהוא נתקל בדרכו. איש נדיב מאוד ואף פעם הוא לא דיבר על זה ורק לאחר מותו אני מתחיל להבין כמה הוא נתן בסתר ואת עוצמת האהבה וההערכה שהוא מקבל. אבל בסופו של דבר מבאס, הוא השאיר אותנו לבד אז מה זה שווה הכל". כך מסיים בנו של יואב את דבריו. וכאן גם הסתיימה סבלנותו, הוא קם מהכיסא ויוצא מהמשרד, גבר צעיר עם אחריות עצומה ועם משא לא פשוט. נפרדתי מברק וחשבת כי מדי פעם, כשנרצה להיזכר מה נכון ומה לא, צריך לקפוץ לבאר טוביה ואולי אף לקחת את שרי הממשלה לביקור בישראל העובדת, המזיעה, לישראל ההולכת ונעלמת. לפעמים, שניזכר מה נכון בכדי שלא נאבד את הדרך. ▲

צופי ויואב, שבועות 2016

להיאבק למענם. ולמעשה הוא קשר את חייו לחטיבה, שמר על קשר הדוק וכמו כל דבר שעשה בחייו, גם את הדבר הזה הוא עשה במסירות, באמונה ובאהבה גדולה, זו היתה דרכו להתמודד עם מותו של איתמר".

איך יואב התמודד עם השינויים בענף?

"תראה, היה לו חזון והוא ראה תמיד כמה צעדים קדימה, יואב כל הזמן חשב איך אפשר להתמקצע ולהיות יעיל יותר. מאוד כאב לו היחס לחקלאות ולחקלאים ולענף הרפת בפרט. הוא יצא לרחובות להפגין עם החקלאים נגד מדיניות הממשלה. הוא היה רפתן במהותו אבל למעשה גם יזם בנשמתו, סקרן ופעלתן ללא ליאות ומצד שני הוא כל הזמן דאג לאחרים. יואב אף פעם לא שכח את חבריו"

איך היית רוצה שיזכרו את יואב?

"אני חושבת שמי שהכיר אותו לא יכול לשכוח אותו, אדם נדיר, בעל ערכים, שנגע באנשים רבים, ועזר ותרם מבלי לבקש תמורה. קשה לי מאוד בלעדיו, הוא היה דמות מאוד דומיננטית ועכשיו בבית שקט וההתמודדות לא פשוטה. אבל אנחנו נמשיך קדימה כי אנחנו חזקים וברק הבן שלי,